

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD – 40101-002-03/2013

P/13/168

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

ul. Wały Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk

T +48 58 768 36 00, F +48 58 768 36 05

lgd@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/168 – „Zagospodarowanie osadów powstających w oczyszczalniach ścieków komunalnych”.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	1. Ewa Duszka, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 84841 z 26 marca 2013 r. 2. Kamil Urzędowski, doradca ekonomiczny, legitymacja służbowa nr 11954. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Szemud, ul. Kartuska 13, 84-217 Szemud (dalej: „Urząd”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ryszard Kalkowski, Wójt Gminy Szemud ¹ . W okresie objętym kontrolą oraz w trakcie prowadzenia czynności kontrolnych przez NIK obowiązki Wójta Gminy Szemud pełnili: – Krzysztof Brzezicki, wyznaczony przez Prezesa Rady Ministrów do pełnienia funkcji Wójta Gminy z dniem 29 marca 2013 r., do czasu objęcia obowiązków przez nowo wybranego Wójta, – Zbigniew Engelbrecht, do 22 lutego 2013 r. (wygaśnięcie sprawowanego mandatu w związku ze śmiercią, stwierdzono na podstawie Uchwały Rady Gminy z 11 marca 2013 r.). (dowód: akta kontroli str. 3-5, 304-305)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie² działalność Urzędu w latach 2011-2012 w zakresie ewidencjonowania osadów ściekowych, realizacji obowiązków sprawozdawczych, dotyczących danych o komunalnych osadach ściekowych, postępowania z wytworzonymi osadami ściekowymi na terenie oczyszczalni ścieków oraz zagospodarowania osadów ściekowych.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Negatywną ocenę uzasadnia:

- niewskazanie w karcie ewidencji komunalnych osadów ściekowych za 2011 r. wymaganej informacji o powierzchni gruntów, na których zastosowano te osady, a także nieprawidłowe określenie w takich kartach za 2011 i 2012 r. gruntów, na których stosowano te osady,
- niewskazanie w większości kart przekazania odpadu w 2012 r. wymaganych informacji o datach jego przekazania, transportu i przejęcia,
- nieprzekazanie do Marszałka Województwa Pomorskiego zbiorczego zestawienia danych o komunalnych osadach ściekowych za 2010 r., a także

¹ Wójt złożył ślubowanie w dniu 23 maja 2013 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

podawanie nieprawidłowych informacji w takich zestawieniach za 2011 r. i 2012 r., dotyczących gruntów, na których stosowano te osady,

- zastosowanie na gruncie osadów ściekowych, w których występowała bakteria Salmonelli,
- niepoddanie wymaganym badaniom dwóch gruntów, na których stosowano osady, a także błędne opisanie sposobu poboru próbki gruntu w jednym z protokołów poboru,
- nieprzekazywanie wyników badań dysponentom gruntów, na których stosowano osady,
- przekroczenie w dwóch przypadkach dopuszczalnych dawek osadów ściekowych, które mogły być stosowane w ciągu roku oraz nieprzestrzeganie w dwóch przypadkach zakazu stosowania osadów w odległości mniejszej niż 100 metrów od domu mieszkalnego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ewidencjonowanie osadów ściekowych, realizacja obowiązków sprawozdawczych

Opis stanu
faktycznego

1.1. Urząd eksploatował oczyszczalnię ścieków w Szemudzie (dalej: „oczyszczalnia”).

Urząd 25 marca 2008 r.³ przedłożył, zgodnie z wymogiem określonym w art. 17 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach⁴ (dalej: „ustawa o odpadach”), Staroście Wejherowskiemu informację o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami (dalej: „Informacja z 25 marca 2008 r.”), zawierającą m.in. dane o wytwarzanych w ciągu roku odpadach oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami w oczyszczalni. Starosta Wejherowski poinformował⁵ o przyjęciu ww. Informacji.

(dowód: akta kontroli str. 11, 29-30)

W ww. Informacji Urząd określił następujące rodzaje i ilości odpadów wytwarzanych w ciągu roku w wyniku eksploatacji oczyszczalni oraz sposób ich magazynowania:

- skratki o kodzie 19 08 01 – ok. 20 Mg (przechowywane w szczelnym zbiorniku i po napełnieniu odbierane przez specjalistyczną firmę),
- zawartość piaskowników o kodzie 19 08 02 – ok. 20 Mg (odbierane bezpośrednio przez specjalistyczną firmę),
- ustabilizowane komunalne osady ściekowe – ok. 80 Mg s.m. (po odwodnieniu i higienizacji magazynowane pod utwardzoną i zadaszoną wiatą i wywożone na pola).

Urząd 26 stycznia 2012 r.⁶ zaktualizował ww. Informację m.in. w zakresie ilości wytwarzanych w oczyszczalni odpadów i sposobu ich magazynowania. W aktualizacji Urząd określił, że:

³ Pismo Nr PP-8331/zw/55/2008

⁴ Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zm. – uchylona z dniem 23 stycznia 2013 r. przez ustawę z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21).

⁵ Pismo Nr OS.ES-7635-I/21/2008 z dnia 17 kwietnia 2008 r.

⁶ Informacja Nr GK.7000.14.2012

- skratki (4 Mg) zbierane będą do szczelnych kontenerów i po napełnieniu odbierane przez specjalistyczną firmę na wysypisko,
- zawartość piaskowników (2 Mg) odbierane będą bezpośrednio po oczyszczeniu zbiorników na wysypisko (nie będą magazynowane na terenie oczyszczalni),
- ustabilizowane komunalne osady ściekowe (50 Mg s.m.) po wyprasowaniu składowane będą pod specjalną wiatą skąd zabierane będą przez wytypowanych rolników do rolniczego stosowania przed siewem.

Starosta Wejherowski przyjął złożoną przez Urząd aktualizację.

Z wyjaśnień Kierownika Referatu Gospodarki Komunalnej Urzędu (dalej: „Kierownik Referatu”) wynikało, że spadek ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych o 30 Mg s.m. spowodowany był tym, że w Informacji z 25 marca 2008 r. wykazano dane w wysokości maksymalnej wydajności oczyszczalni, a następnie w aktualizacji dokonano ich urealnienia.

(dowód: akta kontroli str. 6-9, 70-72)

W 2011 r. ilość ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych wytworzonych w oczyszczalni wyniosła 45,20 Mg s.m., natomiast w 2012 r. – 47,16 Mg s.m.⁷

(dowód: akta kontroli str. 67-68)

1.2. Prowadzona przez Urząd w latach 2011-2012 ewidencja osadów wytworzonych w procesie oczyszczania ścieków (karty ewidencji komunalnych osadów ściekowych) zawierała (za wyjątkiem karty za 2011 r., w której nie wskazano powierzchni gruntów, na których zastosowano osady) wszystkie informacje przewidziane w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów⁸ (dalej: „rozporządzenie w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów”).

(dowód: akta kontroli str. 14-16)

Karty przekazania odpadu za 2012 r. sporządzane były na formularzu zgodnym z wzorem określonym w załączniku nr 5 do ww. rozporządzenia, przy czym osiem z dziewięciu kart nie zawierało części wymaganych informacji.

Karty przekazania odpadu za 2011 r. nie były sporządzane na ww. formularzu, jednak zawierały podstawowe informacje w nim przewidziane, tj. podstawowe dane identyfikacyjne i adresowe o posiadaczach odpadów, którzy je przekazują i przejmują, informacje o transportującym odpad, miejscu przeznaczenia odpadów, dane o kodzie rodzaju i masie odpadów, dacie ich przekazania i numerze rejestracyjnym pojazdu, którym je transportowano. Prowadzenie kart przekazania odpadu niezgodnie z obowiązującym wzorem wykazane zostało w trakcie kontroli pracownika Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku, przeprowadzonej w 2012 r.⁹ w oczyszczalni, obejmującej swym zakresem zagadnienia dotyczące m.in. przestrzegania prawa w obszarze gospodarki odpadami.

(dowód: akta kontroli str. 18-28, 171-190)

1.3. Dane wykazane w zbiorczych zestawieniach danych o komunalnych osadach ściekowych za 2011 r. i 2012 r., przesłanych przez Urząd do Marszałka Województwa Pomorskiego na formularzu, zgodnym z wzorem stanowiącym

⁷ Masa osadów określona szacunkowo, wg metody opisanej w pkt 2.2. wystąpienia.

⁸ Dz. U. Nr 249, poz. 1673

⁹ Protokół kontroli z 26.10.2012 r. nr WIOS-GDANS 291/2012

załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych o odpadach¹⁰ były zgodne z danymi zawartymi w kartach ewidencji komunalnych osadów ściekowych, m.in. w zakresie masy wytworzonych osadów.

(dowód: akta kontroli str.14-17, 31-44, 163)

W ww. zestawieniach Urząd wykazał, że osady ściekowe były stosowane na gruntach rolnych. Wg danych zawartych w tych zestawieniach powierzchnia stosowania komunalnych osadów ściekowych w 2011 r. wyniosła 15,3 ha, natomiast w 2012 r. 22,9 ha. Urząd nie podpisywał umów z dysponentami gruntów, którym przekazywał osady.

Z wyjaśnień Kierownika Referatu wynika, że areal do stosowania ww. osadów ustalano na podstawie wypisów i wyrysów z rejestru gruntów, które konfrontowano ze zgłoszonymi przez rolników działkami, ustalając grunty spełniające warunki do zastosowania osadów. Umów z rolnikami nie podpisywano z uwagi na przekazywanie ww. osadów nieodpłatnie oraz wycofywanie się rolników po złożeniu propozycji podpisania takiej umowy.

(dowód: akta kontroli str. 31-44, 45-47, 55-66)

Zbiorcze zestawienia danych o komunalnych osadach ściekowych za 2011 r. i 2012 r. Urząd przesłał Marszałkowi Województwa Pomorskiego w dniach – odpowiednio – 13 marca 2012 r. i 5 marca 2013 r., tj. z zachowaniem terminu określonego w art. 37 ust. 3 ustawy o odpadach. Zestawienia te nie były przez Urząd korygowane. Urząd nie sporządził i nie przesłał Marszałkowi Województwa Pomorskiego zestawienia za 2010 r., pomimo takiego obowiązku określonego w art. 37 ust. 1 ustawy o odpadach.

(dowód: akta kontroli str. 31-47, 67-68)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- Karta ewidencji komunalnych osadów ściekowych za 2011 r. nie zawierała – jak wynika z wyjaśnień Kierownika Referatu, z powodu przeoczenia – informacji dotyczącej powierzchni gruntów, na których zastosowano te osady, co było niezgodne z wzorem karty, stanowiącym załącznik nr 2 do rozporządzenia w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów;

(dowód: akta kontroli str. 14-15, 31-47, 67-68)

- W kartach ewidencji komunalnych osadów ściekowych za 2011 r. i 2012 r. oraz karach przekazania odpadu, sporządzonych 22 stycznia 2012 r. i 30 listopada 2012 r., Urząd wykazał działki nr 96 i 10111 w Przetoczynie, jako miejsce stosowania osadów. Kontrola NIK wykazała jednak, że na ww. działkach nie stosowano w latach 2011-2012 wytworzonych w oczyszczalni osadów, stosowano je natomiast na działce nr 100.

Ponadto zarówno w karcie ewidencji komunalnych osadów ściekowych za 2012 r., jak i w żadnej z dziewięciu kart przekazania odpadu w 2012 r. Urząd nie wykazał działki nr 301 w Kamieniu, na której w 2012 r. stosowano ww. osady.

Powyższe nieprawidłowości, według wyjaśnień Kierownika Referatu, wynikały z pomyłki, ponieważ działki 96, 100 i 101 w Przetoczynie stanowiły jedno

¹⁰ Dz. U. Nr 249, poz. 1674

¹¹ W karcie ewidencji komunalnych osadów ściekowych za 2012 r. nie wykazano działki nr 96 w Przetoczynie

gospodarstwo, a działka nr 301 w Kamieniu nie została ujęta w ww. kartach przez niedopatrzenie;

(dowód: akta kontroli str. 14-28, 45-66, 125-126)

- Wszystkie (dziewięć) sporządzone w 2012 r. karty przekazania odpadu nie zawierały dat wykonania usługi transportu odpadu, a osiem z tych kart również dat ich przekazania i przejęcia, tj. informacji przewidzianych w załączniku nr 5 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów.

Z wyjaśnień Kierownika Referatu wynika, że spowodowane to było niesolidną pracą pracownika sporządzającego te karty oraz niedokonaniem weryfikacji sposobu ich sporządzenia przez przełożonego;

(dowód: akta kontroli str. 18-28, 70-72)

- Urząd nie sporządził zbiorczego zestawienia danych o komunalnych osadach ściekowych za 2010 r., pomimo takiego obowiązku, wynikającego z art. 37 ust. 1 ustawy o odpadach.

Kierownik Referatu wyjaśnił, że powodem powyższego było nieprzekazanie tego obowiązku nowoprzyjętemu pracownikowi przez poprzedniego pracownika;

(dowód: akta kontroli str. 67-68, 70-72)

- W przekazanych Marszałkowi Województwa Pomorskiego zbiorczych zestawieniach danych o komunalnych osadach ściekowych za 2011 r. i 2012 r. wykazano – jak wynika z wyjaśnień Kierownika Referatu, z powodu braku należytej dbałości przy wypełnianiu zestawienia – m.in. jako grunt, na którym zastosowano osady działkę nr 96 w miejscowości Kamień, pomimo że na ww. działce osadów nie stosowano (powyższe nie miało wpływu na prawidłowość wykazanej powierzchni gruntów, na których zastosowano osady wytworzone w oczyszczalni).

(dowód: akta kontroli str. 14-28, 31-54)

Przywołane w wyjaśnieniach Kierownika Referatu przyczyny ww. nieprawidłowości (m.in. przeoczenie, pomyłki, niedopatrzenie, niesolidna praca pracownika realizującego zadanie, nieprzekazanie informacji o obowiązku realizacji zadania nowemu pracownikowi) zdaniem NIK wskazują na nieskuteczny – w badanym okresie – nadzór nad prawidłową realizacją przez Referat Gospodarki Komunalnej zadań objętych badaniem.

Pełniący w trakcie trwania kontroli funkcję Wójta Gminy Szemud, który w badanym okresie sprawował nadzór nad realizacją zadań przez Referat Gospodarki Komunalnej Urzędu wyjaśnił m.in., że koncentrował się na innych ważnych dla rozwoju Gminy zadaniach i w związku z tym w bieżącą realizację zadań Referatu był angażowany sporadycznie, a bezpośredni nadzór pełnił Wójt Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 293-296)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie¹² działalność Urzędu w latach 2011-2012 w zakresie ewidencjonowania osadów ściekowych oraz realizacji obowiązków sprawozdawczych, dotyczących zbiorczych zestawień danych o komunalnych osadach ściekowych.

¹²Podobnie jak przy ocenie ogólnej Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

2. Postępowanie z wytworzonymi osadami ściekowymi na terenie oczyszczalni

Opis stanu
faktycznego

2.1. Dane w zakresie liczby mieszkańców, obsługiwanych przez oczyszczalnię eksploatowaną przez Urząd, ilości oczyszczonych ścieków komunalnych i kierunków zagospodarowania osadów w latach 2011-2012 przedstawia zestawienie:

Lp	Wyszczególnienie	Lata	
		2011	2012
1	2	3	4
1	równoważna liczba mieszkańców (RLM ¹³) w aglomeracji stan na 31 grudnia	1042	1046
1.1	RLM wg danych KZGW ¹⁴ z realizacji KPOŚK ¹⁵	3000	3000
2	liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego stan na 31 grudnia	1042	1046
3	liczba mieszkańców obsługiwanych przez tabor asenizacyjny stan na 31 grudnia	2423	2473
4	ilość oczyszczanych ścieków komunalnych ogółem w ciągu roku, w tys. m ³ /r.	49,06	47,20
4.1	– w tym ścieków dowożonych wozami asenizacyjnymi w tys. m ³ /r.	10,75	9,56
5.	masa osadów ustabilizowanych i zagęszczonych po procesie mechanicznego odwodnienia powstająca w oczyszczalni w Mg/rok i przekazana na następujące cele:	180	212
5.1	- w rolnictwie, rozumianym jako uprawa wszystkich płodów rolnych wprowadzanych do obrotu handlowego, włączając w to uprawy przeznaczone do produkcji pasz w Mg:	180	212
6	masa osadów przeliczona na suchą masę powstająca w oczyszczalni w Mg/rok i przekazana na następujące:	45,20	47,16
6.1	- w rolnictwie, rozumianym jako uprawa wszystkich płodów rolnych wprowadzanych do obrotu handlowego, włączając w to uprawy przeznaczone do produkcji pasz w Mg:	45,20	47,16
7.1.	Wskaźnik masy osadów (mechanicznie odwodnionych) do ilości oczyszczanych ścieków – wiersz [5 : 4] w kg/m ³ :	3,67	4,50
7.2.	Wskaźnik masy osadów przeliczonych na suchą masę do ilości oczyszczanych ścieków – wiersz [6 : 4] w kg/m ³ :	0,92	1,00
7.3.	Średnie uwodnienie osadów po mechanicznym odwodnieniu w %:	75,15	75,00
8.	Masa magazynowanych osadów na terenie oczyszczalni na dzień 31 grudnia w Mg:	-	-

(dowód: akta kontroli str. 69)

¹³ Równoważna liczba mieszkańców – zgodnie z art. 43 ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145 ze zm.) za jednego „równoważnego mieszkańca” rozumie się ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładanych, wyrażony jako wskaźnik pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania na tlen w ilości 60 g tlenu na dobę.

¹⁴ Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej.

¹⁵ Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

2.2. W latach 2011-2012 oczyszczalnia nie posiadała urządzeń wagowych do kontroli wytwarzanych i przekazywanych osadów ściekowych (nie była do tego zobowiązana na podstawie obowiązujących przepisów). Masę osadów określano szacunkowo, przyjmując, że na w pełni załadowanej przyczepie ciągnikowej znajdują się cztery tony osadów (zważono podczas rozruchu oczyszczalni).

(dowód: akta kontroli str. 70-73, 197)

2.3. W kontrolowanym okresie wszystkie osady wytworzone w oczyszczalni (w 2011 r. 180,0 Mg – 45,20 Mg s.m., w 2012 r. 212,0 Mg – 47,16 Mg s.m.) zostały poddane tlenowej stabilizacji, zagęszczeniu i higienizacji. Ustabilizowane osady ściekowe z oczyszczalni poddawane były w całości procesowi prasowania. Postępowanie z osadami było zgodne z obowiązującą „Instrukcją eksploatacji oczyszczalni w Szemudzie”¹⁶.

(dowód: akta kontroli str.6-9, 11, 29, 79-113, 198-201, 299-303)

2.4. W jednym przypadku, na podstawie badań laboratoryjnych, stwierdzono występowanie w osadach pasożytów „Jaj Toxocary”¹⁷, które zostały wyeliminowane, co potwierdziło ponowne badanie tej próby osadu¹⁸. Ponadto w dwóch przypadkach stwierdzono wystąpienie bakterii Salmonelli. Partie osadu, w których stwierdzono występowanie bakterii Salmonelli zostały, niezgodnie z obowiązującymi przepisami, przekazane do zastosowania w rolnictwie dysponentom gruntu.

(dowód: akta kontroli str. 45-48, 114-117)

2.5. W latach objętych kontrolą Urząd nie przekroczył maksymalnego okresu magazynowania osadów na terenie oczyszczalni, określonego w art. 63 ust. 3 ustawy o odpadach (trzy lata).

(dowód: akta kontroli str. 14-28)

2.6. W latach 2011-2012 odwodnione osady ściekowe poddane były badaniom laboratoryjnym zgodnie z § 5 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 lipca 2010 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych¹⁹ (dalej: „rozporządzenie w sprawie osadów ściekowych”) tj. z częstotliwością raz na sześć miesięcy. Badania Urząd zlecił Laboratorium COVER Krystyna Pawlak z Wejherowa, które nie posiadało akredytacji na pobór prób ww. osadów oraz ich badań (taka akredytacja nie była wymagana). W trakcie ww. badań ustalono parametry osadów wymienione w § 5 ust. 1 ww. rozporządzenia, tj. odczyn Ph oraz zawartość suchej masy, substancji organicznej, fosforu, wapnia, magnezu, azotu amonowego i ogólnego, kadmu, miedzi, niklu, ołowiu, cynku, rtęci, chromu, obecność bakterii chorobotwórczych z rodzaju Salmonella, liczbę żywych pasożytów jelitowych: Ascaris sp., Toxocara sp. i Trichuris sp. Raporty z ww. badań zawierały adnotację o ich wykonaniu przez podwykonawcę (poza badaniem odczynu pH i zawartości suchej masy) ze wskazaniem numeru akredytacji. W dokumentacji z badań nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej zawartości metali ciężkich.

(dowód: akta kontroli str. 70-73, 114-123, 127-140, 153)

¹⁶ Instrukcja opracowana w maju 2008 r.

¹⁷ Raport z badania Laboratorium COVER z 18.07.2012 r.

¹⁸ Raport z badania Laboratorium COVER z 11.09.2012 r.

¹⁹ Dz. U. Nr 137, poz. 924.

We wszystkich pięciu raportach z badań laboratoryjnych osadów podano metody badawcze. Sposób poboru prób osadu do badań przez pracownika Urzędu, określono w ww. raportach jako zgodny z Instrukcją poboru próbek ścieków²⁰. Pracownicy Urzędu sporządzali protokoły poboru próbek osadu, w których w czterech z pięciu przypadków nie wskazano sposobu ich pobrania. Z wyjaśnień Kierownika Referatu wynika, że próby pobierał pracownik wyznaczony w sposób zgodny z § 5 ust. 3 rozporządzenia w sprawie osadów ściekowych.

(dowód: akta kontroli str.70-78, 114-123, 154-158, 164-165)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W dwóch przypadkach na podstawie badań laboratoryjnych stwierdzono wystąpienie w osadach bakterii Salmonelli. Obie partie osadu zostały niezgodnie z § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie osadów ściekowych, zastosowane w rolnictwie przez dysponentów gruntu w łącznej ilości 8 Mg – 1,73 Mg s.m. (w 2011 r. 4 Mg – 0,9 Mg s.m., w 2012 r. 4 Mg – 0,83 Mg s.m.). Kierownik Referatu wyjaśnił, że ww. osady z bakterią Salmonelli zostały zastosowane przez nieuwagę tj. błędną interpretację wyników z laboratorium.

(dowód: akta kontroli str. 45-48, 116-123)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonej nieprawidłowości postępowanie Urzędu w latach 2011-2012 z wytworzonymi na terenie oczyszczalni osadami ściekowymi.

Opis stanu
faktycznego

3. Zagospodarowanie osadów ścieków

3.1. W latach 2011-2012 wszystkie osady ściekowe, powstałe w wyniku funkcjonowania oczyszczalni, poddano – zgodnie z art. 9 ust. 3 ustawy o odpadach – odzyskowi na terenie województwa pomorskiego.

(dowód: akta kontroli str. 14-28, 31-44, 124)

3.2. W badanym okresie komunalne osady ściekowe wytworzone na terenie oczyszczalni stosowano na następujących gruntach (klasy od IV do VI):

- w 2011 r.: kwiecień – Przetoczyno (działka nr 100 o pow. 7,5 ha), wrzesień – Łebieńska Huta (działka nr 87/1 o pow. 7,8 ha). Badania ww. gruntów przeprowadzono 30 grudnia 2010 r.,
- w 2012 r.: od marca do września – Kamień (działka nr 301 i 316 o pow. 7,6 ha), październik – Łebieńska Huta (działka nr 87/1 o pow. 7,8 ha), listopad – Przetoczyno (działka nr 100 o pow. 7,5 ha).

Badania gruntów, na których zastosowano osady w 2012 r. przeprowadzano w terminach: 29 grudnia 2011 r. (Łebieńska Huta – działka nr 87/1), 18 lipca 2012 r. (Kamień – działka nr 316). Na gruntach położonych w Przetoczynie (działka nr 100) i Kamieniu (działka nr 301) Urząd nie przeprowadził badania.

(dowód: akta kontroli str. 14-28, 45-66, 124, 127-152, 159-162, 297-298)

3.3. Przeprowadzenie ww. badań Urząd zlecał Laboratorium Cover z Wejherowa, które nie posiadało akredytacji na wykonywane oznaczenia i pobór próbek. Raporty z ww. badań zawierały adnotację o ich wykonaniu przez podwykonawcę ze wskazaniem numeru akredytacji.

²⁰ Instrukcja nr I-2.2.3, ważna od 22.01.2010 r. - opracowana przez Laboratorium COVER

Ww. badania obejmowały wszystkie parametry, określone w § 6 ust. 1 rozporządzenia w sprawie osadów ściekowych, tj. m.in. odczyn pH, zawartość fosforu i zawartość metali ciężkich. W dokumentacji z badań podawano zastosowane metody oznaczenia. W dokumentacji tej ww. Laboratorium nie stwierdziło przekroczenia dopuszczalnej zawartości metali ciężkich. Poboru próbek gruntu do badań dokonywał pracownik Urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 14-28, 45-66, 124, 127-152, 159-162, 297-298)

3.4. W latach 2011-2012 Urząd nie przekazywał dysponentom gruntów, na których stosowane były osady ściekowe wyników badań, a informację o dawkach osadów ściekowych, które można było stosować na gruntach przekazywano ustnie, tylko przed wydaniem pierwszej partii osadu.

(dowód: akta kontroli str. 45-48, 125-126)

W latach 2011–2012 na dwóch gruntach nie przekroczone dopuszczalnych dawek komunalnych osadów ściekowych, określonych w § 3 ust. 6 rozporządzenia o osadach ściekowych. W dwóch przypadkach (dwa grunty) nastąpiło przekroczenie dopuszczalnych dawek osadów ściekowych, które mogły być stosowane w ciągu roku.

(dowód: akta kontroli str. 14-28, 47-48, 55-66, 124, 141-152)

3.5. Przy stosowaniu na gruntach osadów wytworzonych w oczyszczalni, przestrzegano (poza dwoma wyjątkami) zakazów określonych w art. 43 ust. 6 ustawy o odpadach.

Zgodnie z wymogami określonymi w § 4 ust. 3 rozporządzenia o osadach ściekowych, we wszystkich przypadkach osady zostały niezwłocznie mieszane z gruntem.

(dowód: akta kontroli str. 166-168, 202-211)

3.6. W latach 2011-2012 komunalne osady ściekowe wytworzone przez oczyszczalnię nie były przekazywane na składowiska odpadów komunalnych oraz nie były przekształcane termicznie.

(dowód: akta kontroli str. 163-165)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W 2012 r. dwa grunty nie zostały poddane badaniom przed zastosowaniem na nich komunalnych osadów ściekowych, co stanowiło naruszenie art. 43 ust 3 ustawy o odpadach.

Kierownik Referatu wyjaśnił m.in., że grunty te zostały pominięte w badaniach z uwagi na niedopatrzenie.

(dowód: akta kontroli str. 45-48, 141-152, 159-162)

2. W protokole z poboru próbki gruntu w dniu 26 kwietnia 2012 r. pracownik Urzędu wskazał, że uzyskał ją poprzez zmieszanie 20 próbek tj. niezgodnie z § 6 ust. 3 rozporządzenia w sprawie osadów ściekowych, zgodnie z którym próbkę gruntu do badań metodami referencyjnymi powinno się uzyskać poprzez zmieszanie 25 próbek.

Z wyjaśnień Kierownika Referatu wynika, że próbkę pobrano w sposób zgodny z ww. rozporządzeniem, natomiast wskazanie w protokole niewłaściwej liczby zmieszanych próbek wynikało z niestaranego wypełnienia protokołu.

(dowód: akta kontroli str. 141-152, 159-162, 164-165)

3. W latach 2011-2012 wszystkim dysponentom gruntów, na których stosowano komunalne osady ściekowe Urząd nie przekazywał wyników badań, czym naruszono art. 43 ust. 4 ustawy o odpadach, natomiast informacje o dawkach osadów ściekowych, które można było stosować na poszczególnych gruntach przekazywano – jak wynika z wyjaśnień Kierownika Referatu – ustnie.

Z wyjaśnień Kierownika Referatu wynika, że rolnikom nie przekazywano informacji o wynikach badań przez m.in. przez niedopatrzenie.

(dowód: akta kontroli str. 45-48, 125-126)

4. W dwóch przypadkach nastąpiło przekroczenie określonych w § 3 ust 5 pkt 1 rozporządzenia o osadach ściekowych dopuszczalnych dawek komunalnych osadów ściekowych, które mogły być stosowane w ciągu roku. W 2011 r. na działce położonej w Przetoczynie o pow. 7,5 ha, zastosowano o 4,8 Mg s.m. osadów więcej niż dopuszczalna dawka ww. osadów, a w 2012 r. na działce położonej w Kamieniu o pow. 7,6 ha ww. dawkę przekroczono o 14,84 Mg s.m.

Z wyjaśnień Kierownika Referatu wynika, że przyczyną powyższej nieprawidłowości było wydawanie ww. osadów rolnikom bez należytej kontroli ze strony oczyszczalni.

(dowód: akta kontroli str. 14-28, 47-48, 55-66, 124-126, 141-152)

5. W dwóch przypadkach stosowania osadów na gruntach położonych w Kamieniu (działka nr 301 o pow. 7,0 ha, zastosowany osad w 2012 r. w łącznej ilości 154,7 Mg) i Przetoczynie (działka nr 100 o pow. 7,5 ha, zastosowany osad w 2011 r. w ilości 100 Mg i w 2012 r. w ilości 20 Mg), nie przestrzegano – jak wyjaśnił Kierownik Referatu, w wyniku niedopatrzenia – zakazu, określonego w art. 43 ust. 6 pkt 10 ustawy o odpadach tj. stosowano ww. osady w odległości mniejszej niż 100 m od domu mieszkalnego.

(dowód: akta kontroli str. 166-168, 169-170, 202-211)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie sposób zagospodarowania przez Urząd osadów ściekowych w latach 2011 – 2012.

4. Realizacja wniosków pokontrolnych

W latach 2011-2012 w Urzędzie przeprowadzono jedną kontrolę zewnętrzną w zakresie gospodarki osadami ściekowymi. Kontrolę (zakończoną protokołem z 26 października 2012 r.) przeprowadził pracownik Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku. Badaniem objęto m.in. przestrzeganie w latach 2010-2012 (do października) przez Urząd przepisów prawa w obszarze gospodarki odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczania występowania tzw. „szarej strefy”. W wyniku ww. kontroli ustalono, że Urząd prowadził ewidencję odpadów niezgodnie z obowiązującymi wzorami dokumentów.

Na podstawie ustaleń ww. kontroli Pomorski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wydał 2 listopada 2012 r. zarządzenie, w którym nakazał Urzędowi prowadzenie ewidencji odpadów wytworzonych w oczyszczalni i kart przekazania odpadu według wzorów dokumentów określonych w rozporządzeniu w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (termin realizacji: na bieżąco, od dnia otrzymania).

(dowód: akta kontroli str. 171-196)

IV. Wnioski

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²¹, wnosi o:

- 1) wzmocnienie nadzoru nad realizacją zadań, związanych z gospodarowaniem osadami powstającymi w oczyszczalni, w szczególności w celu wyegzekwowania:
 - a) prawidłowego prowadzenia ewidencji, dotyczących wytworzonych komunalnych osadów ściekowych oraz ewidencji przekazywanych odpadów,
 - b) rzetelnej analizy badań laboratoryjnych w celu uniknięcia przekazywania na grunty komunalnych osadów ściekowych z bakterią Salmonelli,
 - c) prowadzenia przez Urząd badań wszystkich gruntów, na których mają być stosowane komunalne osady ściekowe wytworzone w oczyszczalni,
 - d) przekazywania dysponentom gruntów wyników badań laboratoryjnych,
 - e) rzetelnego dokumentowania w protokołach przeprowadzanego poboru próbki gruntu do badań,
 - f) nieprzekraczania dopuszczalnych dawek osadów ściekowych stosowanych na gruntach,
 - g) przestrzegania zakazu, dotyczącego stosowania osadów ściekowych na gruntach w odległości mniejszej niż 100 m od domów mieszkalnych,
- 2) przekazanie Marszałkowi Województwa Pomorskiego zbiorczego zestawienia danych o komunalnych osadach ściekowych za 2010 r. oraz korekt (w zakresie informacji o gruntach, na których stosowano osady) złożonych zestawień za lata 2011-2012.

²¹ Dz. U. z 2012 r., poz.82.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

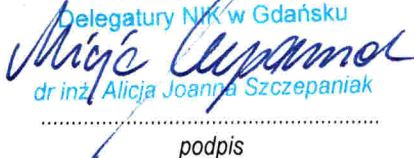
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 28 czerwca 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Kontroler
Ewa Duszka
starszy inspektor kontroli państwowej

.....
podpis

DYREKTOR
Delegatury NIK w Gdańsku

.....
podpis

Kontroler
Kamil Urzędowski
doradca ekonomiczny

.....
podpis